

Vychází podzimní číslo časopisu Botanika

Co se dozvíte z druhého letošního čísla časopisu vydávaného Botanickým ústavem AV ČR? Začneme zprávami o počasí. Léto bylo deštivé, a tak brněnští botanici vyrazili studovat polní mokřady, o kterých se dočtete z míst, která letos zasáhlo tornádo. Podobné atmosférické jevy o sobě dávají vědět často v tropech a jejich četnost v minulosti sledovali třeboňští dendrochronologové na letokruzích dřevin. Stromy a lesy představují cennou studnici informací o změnách přírody a vegetační ekologové ve spolupráci s lesníky připravili speciální mapy takových změn.

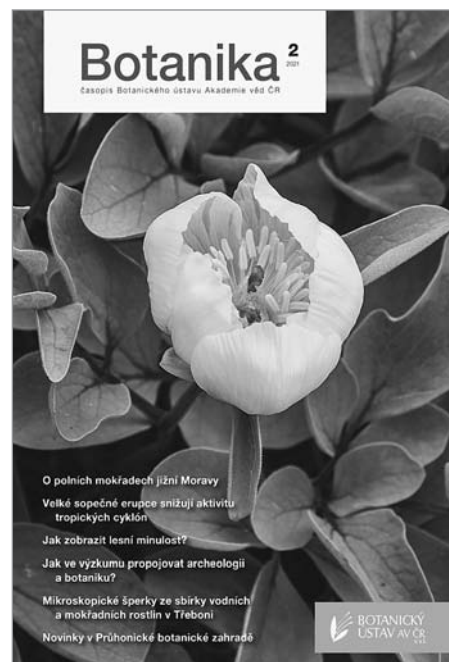
Třeboňské pracoviště Botanického ústavu oslavilo letos 50 let od založení a s ním spojený dlouholetý kolega prof. Jiří Komárek i významné životní jubileum. Pan profesor se zabývá sinicemi a řasami a o jejich

výjimečných sbírkách, jakož i kolekci vodních a mokřadních rostlin v Třeboňské botanické zahradě zde také píšeme.

Ani Průhonická botanická zahrada v sezóně nezahálela, zato pandemie nepustila děti do školních lavic podstatnou část školního roku. Proto jsme se jim snažili zpříjemnit on-line výuku vstupy vědců, o prázdninách příměstským táborem, a dětem jsme připravili i několik stran nového čísla.

Krátkou vzpomínku také věnujeme naší dlouholeté kolegyni, botaničce Zdeňce Neuhäuslové (1934–2021).

Časopis můžete zakoupit v knihkupectvích Academia za 49 Kč, nebo předplatit dvě čísla ročně za 150 Kč, včetně poštovného. Lze také objednat na e-mailové adrese botanika@ibot.cas.cz.

Více na www.ibot.cas.cz/botanika

Zuzana Sejfová, Jiří Malíček

Atlas českých lišejníků: Dalib.cz

Začátkem roku 2021 byl spuštěn nový on-line atlas lišejníků České republiky, který je zároveň úplně prvním českým atlasem těchto unikátních symbiotických organismů. Portál dostupný na adrese Dalib.cz vznikl s cílem zpřehlednit a zpřístupnit veřejnosti doposud nashromážděná data o lišejnících známých z území ČR. Vedle obecné charakteristiky české lichenoflory, seznamu druhů a aktuálního taxonomického dělení jsou na stránkách k dispozici informace o ekologických preferencích, rozšíření a hojnosti pro každý z více než 1 700 taxonů. Součástí je také téměř 2 000 fotografií, které lze prohlížet na kartách jednotlivých druhů nebo ve společné fotogalerii. Pro odborníky je užitečným nástrojem i databáze sekundárních metabolitů, které hrají zásadní roli při identifikaci celé řady lišejníků.

Na základě údajů o rozšíření mechorostů a lišejníků v ČR z databáze DaLiBor se generují celkové mapy diverzity i podrobné mapy výskytu jednotlivých druhů. Pro daný taxon můžeme zobrazit detaily libovolného záznamu, včetně data sběru, substrátu a originálního zdroje. Pro lišejníky je v databázi aktuálně dostupných téměř 141 tisíc údajů. Číslo zahrnuje téměř veškeré záznamy za posledních 30 let výzkumu našeho území, a navíc i řadu historických údajů.

Portál by měl sloužit jak široké, tak odborné veřejnosti. Věříme, že bude užitečným nástrojem také pro praktickou ochranu přírody. Mnohé druhy lišejníků totiž citlivě reagují na kvalitu ovzduší, životního prostředí a způsob hospodaření v krajině, takže informace o změnách v jejich rozšíření mohou výrazně pomoci např. nastavení vhodného managementu lokalit.

Informace v atlasu jsou dostupné v českém i anglickém jazyce.

Více na <https://dalib.cz>

Atlas vznikl pod záštitou Botanického ústavu Akademie věd ČR. Jeho sestavení bylo inspirováno známějším portálem *Pladias* (www.pladias.cz), zaměřeným na cévnaté rostliny, a umožněno díky finanční podpoře *Technologické agentury ČR* (projekt TH03030469: *On-line atlas rozšíření lišejníků v ČR pro aplikované využití v ochraně přírody*).

1 Mapa biodiverzity lišejníků České republiky – počet taxonů nalezených v mapovacím čtverci. Zdroj: Dalib.cz

2 Hávnatka křivožebrá (*Peltigera venosa*) patří k vůbec nejvýznamnějším lišejníkům našeho území. V současné době ji lze najít pouze ve Velké kotlině v Hrubém Jeseníku, v minulosti však byla relativně častým druhem i v nižších polohách. Její drastický ústup hlavně v druhé polovině 20. století byl pravděpodobně způsoben kombinací kyselých dešťů a intenzifikace hospodaření v krajině. Foto F. Bouda

